

Novinová zásilka - povolila Česká pošta, s. p., Odstěpný závod Praha č.j. Nov. 5400/95 ze dne 20. 11. 1995
Placeno převodem
Novinová zásilka
Adresa adresáta:

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

6/2000
ročník 10

Vztah volyňských Čechů k Rudé armádě (RA) ve 2. světové válce

Druhá světová válka začala, jak známo, 1. září 1939 přepadením Polska nacistickým Německem. Volyňští Češi sledovali porážku polské armády jen z rozhlasových přijímačů. Viděli jen vlaky plné běženců z řad prostých lidí a také luxusní limuzíny s prominentními vládními osobnostmi směřující dále na jihovýchod, k hranicím Rumunska. Německý voják na volyňskou půdu nevstoupil. Vzlétli nad ní jen němečtí letci na svých moderních bojových letadlech a bombardovácích jii.

Avšak po dvou a půl týdnu - 17. září, kdy již bylo Polsko prakticky poraženo, vstoupili na Volyn již voják - sovětský. Toho volyňští krajané spatřili, mohli si s ním i promluvit, jeho řeči rozuměli. Odpovědi rudoarmejců na zvědavé dotazy byly velmi stručné, s SSiR vyhybavé, stereotypně vychvalující život v SSSR. Působili unaveným dojemem. Jejich obléčení, obutí, stejně jako menší, vyhubilí koně, na nich seděli stejně i bez sedel, nebyla málo vozidla a celé trény vyvolávaly smíšené, spíše neradostné pocity.

Rudá armáda hlásala osvobození od jha polských pánů, velkostatkářů, kapitalistů. S tímto hesly divně kontrastovaly prázdné obchody, fronty před nimi, násilně započaté združšťevňování, perzekuce apod.

Některé volyňské Češi byli odevzdáni do Rudé armády, vsměš jako politiky nespolehlivé, do pracovních útvarů. Někteří z nich se ocitli až na Sibíri nebo v Kazachstánu.

Po necelých dvou letech - dne 21. června 1941 - ptepadlo Hitlerovo Německo Sovětský svaz. Již z několik dnů byla obsazena Volyně.

Rudá armáda rychle ustupovala. Volyňští krajané byli touto skutečností potěšeni, rozpadly se čerstvé sloupce kolchozy (na východní Volyni je však Němci ponechali bez změny), mnozí občané byli v poslední chvíli zachráněni před deportací na Sibíř. Radost však netrvala dlouho, na Volyni nastal tvrdý okupační režim.

Němci vztřeli, pronikli do značných hloubek sovětského území. Pod vlivem hrozivé situace přivedl Stalin velké revoluční změny v organizaci a politickém postlání RA. Stávající sovětsko-německá válka byla prohlášena za válku vlasteneckou, tedy nikoliv internacionální, změnila se sovětská hymna na hymnu národní (místo internacionální). Nastal návrat k ruským vojenským tradicím, včetně obnovení důstojnických hodností a dřívějších carských uniforem. Byly dány do popředí slavné dědictví a ideály. Cílem války bylo osvobození vlasti a porážka německého fašismu, nikoliv osvobození německého proletariátu. Sovětský svaz se stal spojencem Ameriky a Anglie,

na svém území umožnil vznik československých, polských a jugoslávských vojenských jednotek, které spolu s RA bojovaly proti německému okupantovi. Příchod takové RA na Volyn, zvláště s čs. vojenskou jednotkou, byl očekáván s radostí a nadějí do budoucna. Záhy byl proveden nábor, tedy dobrovolný hromadný vstup volyňských krajanů do čs. vojenských jednotek. Nastal náročný výcvik. Na výzvu slovenského postvátní RA i l. čs. sbor spěchali na pomoc, i když s tímto směrem přes Karpaty nepočítali. V průběhu těchto bojů nikdy nepocítili nadřazenost sovětských důstojníků nebo i vojínů RA - naopak. Nastala vsakuta bojová družba, vzájemné přátelství a pochopení. Byli jsme mnohdy rádi, zejména v obtížných bojových situacích, když sovětské jednotky byly pobity a když jsme si mohli vzájemně vypomoci. Přesvědčili jsme se mnohokrát, jak je RA vtečné vyzbrojena, zejména moderními tanky, převyšujícími tanky německé nebo slavnými kaťušemi, ale i vynikajícími kulomety, děly, minomety a letadly.

Její vítězství nad německými armádami bylo i vítězstvím našich čs. vojenských jednotek. Byli jsme nesmírně potěšeni dobytím Berlína a kapitulací Německa. Začaly však postupně v našich myslích vznikat obavy, zda vítězná RA ze státních území střední a jižní Evropy odejde.

Stalo se tak nejdříve na území ČSR. Byli jsme touto skutečností nesmírně potěšeni a věřili, že tento proces bude pokračovat i jinde. Náš přátelský vztah k RA nebyl v té době narušen. Nejednalo se o válku, přišel poklonit mrtvým sovětským druhům ve zbraní, chrabým ruským, ukrajinským a dalším hrdinům, ležícím na válečných hřbitvech a položit na jejich hroby kytičku. Uvažovali přitom, co by se stalo, kdyby Němci pronikli v prvním období války ke kavkazské naftě, k Uralu, za Moskvu, kdyby jejich nápor RA nevydržela. Nemohl vyloučit konec existence českého národa. Vždyť to měli nacisté v programu a pomoc spojenců nebyla v té době ještě tak vydatná.

Epilog:

V průběhu poválečných let a desetiletí se vztah volyňských Čechů k sovětské armádě diametrálně změnil. Ta prokazovala, že je armádou okupantů, mocenským nástrojem sovětského impéria. Neváhala pomoci tanků krvavě potlačit v Polsku, Německu, Maďarsku a také u nás, v době pražského jara, všechny pokusy o demokratizaci života v těchto ovládaných státech. Volyňští Češi se právem obávali takového poválečného vývoje. Uvítali proto neslavný odchod všech útvarů RA nejen z našeho, ale i z jiných států Evropy a také její konečný zánik. Těprve pak nastala jejich skutečná svoboda.

Vznik, činnost a zánik RA musí být v dějinách plesně zhodnocen a popsán. Zkušenosti volyňských Čechů potvrzují, že se hrála kladnou a nesmírně důležitou a slavnou roli při porážce nacistického Německa. Jinak byla mocenským nástrojem

totalitního sovětského státu jak uvnitř, tak zejména mimo něj.

V. Dufek

Začátek okupace

Psal se rok 1941, byla neděle 22. června. Už několik dní se mluvilo o tom, že se očekává brzký útok fašistického Německa na Sovětský svaz. Ráno tohoto dne mezi vesnickým lidem Volyně probíhalo jako každé jiné, přestože na západním prostoru už několik hodin německá vojska vyvrátila hraniční kameny, mohlutným úderem rozprábla slabou sovětskou obranu a rychle postupovala směrem na východ. První náznaky napadení, po všechny, kdo ještě nedokázali pochopit, co se děje, se ukázaly asi v osm hodin, kdy bylo poprvé německými letadly bombardováno město Luck. Bylo to něco strašného. Letadla střemhlav našelata na cíle, házela pumy, zběsile střílela a nepředstavitelně lva. Někteří lidé prosovětsky orientovaní se snažili uklidnit obyvatelstvo tvrzením, že se jedná o vojenské cvičení.

Ve středu odpoledne 25. června se začaly vát německé hordy přes Český Mstěšín, doprovázené přelety německých bombardovacích letadel, jejichž trasa směřovala na východ. Byli doprovázeni velkým množstvím stíhacích letounů. Byly vidět náznaky rozprášení a porážek sovětských vojsk. V polích a po cestách se pohybovalo velké množství utíkajících po skupinách, ale i samostatných vojáků sovětské armády, schovávajících se před každým zahučením letadla.

Pak se objevily německé průzkumné hlídky. Přijely na motocyklech, na sajtárech lehké kulometry. Pohybovaly se pomalu, jejich zraky slídily, kde by mohlo číhat nějaké nebezpečí. Za krátkou dobu za nimi přijela skupina obrněných průzkumných aut. To už jsme se osmělili a přišli na okraj cesty podívat se, co to přichází za "spasitele", jak se oni někdy sami nazývali.

Asi po hodině byl ve vesnici klid. Nikde žádné vojsko. Ten trval několik hodin. K večeru a druhý den ráno se začalo vát velké množství aut a naložených vojskem, později auta s kanony a auta plná vojáků. Když kolona zastavila, někteří vojáci ale hlavně důstojníci si porouchali vajíčka, mléko a jiné dobrotky. Byli mezi nimi i takoví, kteří za zboží zaplatili. Při těchto zastávkách se snažili zapřist rozhovory. Většinou jim dělhal tlumočnicka Němec, pocházející ze Sudet. V jejich rozhovorech se často vyskytovalo proroctví: "Za šest nedel bude Rus kaput". Všichni jsme, jak to vylučovali nakonec dopadlo...

Ve čtvrté dopoledne se dovidáme, že město Luck je obléháno - tam právě už stane jen malá skupina německého vojska, která město snadno ovládne. Ostatní dvěma proudy spěchají dále, kanony lehké, střílné, těžké, několik dní ve dne, v noci. Jeden den slídně zapřeslo a to Němci poněkud, jak peklo toto počasí dovede udělat na cestách po Ukrajině.

